

6. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. Том первый. Книга I: Процесс производства капитала / К. Маркс, Ф. Энгельс. Соч., 2-е изд., Т. 23, 773 с.
7. Пезенти А. Очерки политической экономии капитализма. В двух томах. Т. 2. – М.: «Прогресс», 1976. – 840 с.
8. Региональные исследования за рубежом / под ред. Ю.М. Павлова, Э.Б. Алаева. – М.: Из-во «Наука», 1973. – 303 с.
9. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон. – М.: НПО «Алгон», 1992. – Т. 2. – 415 с.
10. Федорова В.Г. Еволюція класичних теорій мережних і кластерних форм розміщення виробництва / В.Г. Федорова // Економіка і регіон. – 2011. – № 2 (29). – ПолтНТУ. – С. 51-54.
11. Энциклопедия «Кругосвет». Всеобщая история архитектуры. Т. 11 // По материалам архива Муниципальной библиотеки Лиона Bibliotheque municipale de Lyon. – М., 1973.
12. Robert M. Solow. A Contribution to the Theory of Economic Growth // Quarterly Journal of Economics. – 1956. – 70 (1). – Pp. 65-94.
13. Rosenstain-Rodan, P.N. The Notes of the Theory of the «Big Bush» in Economic Development for Latin America/ P.N. Rosenstain-Rodan. – London. – New York, 1961.
14. Jochimsen R. Theorie der infrastruktur / R. Jochimsen. – Tubunden, 1966. – P. 99.
15. Williamson Oliver Transaction Cost Economics And Organization Theory // Journal Of Industrial And Corporative Change, 1993, P. 107-156.

УДК 332.143

Коваленко Ю.О.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки і підприємництва
Красноармійського індустріального інституту
Донецького національного технічного університету*

КОМПЛЕКСНЕ РОЗУМІННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО РЕСУРСУ ЯК ФАКТОРА РОЗВИТКУ ТА УПРАВЛІННЯ РЕГІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

У статті розглянуто підходи до поняття інформаційного ресурсу як економічної категорії, визначення місця інформаційного ресурсу в системі регіонального менеджменту. Проведено теоретичне дослідження ролі інформації й інформаційних ресурсів у соціально-економічних процесах. Проведений аналіз нормативно-правової бази регулювання інформаційної політики в Україні. Автором досліджено питання інформаційного ресурсу як фактора технічного прогресу, інструменту управління в регіональному менеджменті, виявлено відмінні характеристики між інформаційними і традиційними ресурсами. Розглянуто питання ролі та можливості використання інформаційних ресурсів у регіональній економіці з метою підвищення ефективності регіонального розвитку.

Ключові слова: інформаційний ресурс, регіональні інформаційні ресурси, науково-технічний прогрес, фактор виробництва, регіональний інформаційний менеджмент.

Коваленко Ю.А. КОМПЛЕКСНОЕ ПОНИМАНИЕ ИНФОРМАЦИОННОГО РЕСУРСА КАК ИНСТРУМЕНТА РАЗВИТИЯ И УПРАВЛЕНИЯ РЕГИОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТА

В статье рассмотрены подходы к понятию информационного ресурса как экономической категории, определению места информационного ресурса в системе регионального менеджмента. Проведено теоретическое исследование роли информации и информационных ресурсов в социально-экономических процессах. Проведен анализ нормативно-правовой базы регулирования информационной политики в Украине. Автором исследованы вопросы информационного ресурса как фактора технического прогресса, инструмента управления в региональном менеджменте, выявлены отличительные характеристики между информационными и традиционными ресурсами. Рассмотрен вопрос роли и возможности использования информационных ресурсов в региональной экономике с целью повышения эффективности регионального развития.

Ключевые слова: информационный ресурс, региональные информационные ресурсы, научно-технический прогресс, фактор производства, региональный информационный менеджмент.

Kovalenko Yu.A. COMPREHENSIVE UNDERSTANDING OF THE INFORMATION RESOURCE AS A TOOL FOR DEVELOPMENT AND MANAGEMENT OF REGIONAL MANAGEMENT

In article approaches the concept of information resource, as economic categories, the definition of information resource in system of regional management. Termichesкое conducted a study of the role of information and information resources in socio-economic processes. The analysis of normative-legal base of regulation of information policy in Ukraine. The author researched the information resource as a factor of technological progress, the management tool in regional management, revealed distinctive characteristics between information and traditional resources. Considers the role and use of information resources in the regional economy with the aim of increasing the efficiency of regional development.

Keywords: information resource, regional information resources, scientific-technical progress, factor of production, regional information management.

Постановка проблеми. Для розвитку будь-якого людського суспільства необхідні матеріальні, енергетичні та інформаційні ресурси. Теперішній час – це період, що характеризується небувалим зростанням обсягу інформаційних потоків. Це відноситься як до економіки, так і до соціальної сфери. Інформація є вирішальним чинником, що визначає розвиток технології і ресурсів у цілому. Ринкові відносини пред'являють підвищені вимоги до своєчасності, достовірності, повноти інформації. З розвитком інформаційних технологій і

використанням інформації у всіх соціально-економічних процесах і явищах відбувається трансформація у структурі виробництва, центром якої стає інформація. Більшість факторів, залучених у процес виробництва, мають інформаційну складову. У цьому зв'язку економічна наука в останні десятиліття характеризується істотними змінами, що стосуються як предмета її дослідження, так методів і підходів.

В Україні соціальна і політична перебудова, формування ринкової економіки об'єктивно призвели

до необхідності істотної зміни інформаційних відносин в суспільстві. Незважаючи на значне розширення останнім часом ринку інформаційних послуг і продуктів, інформаційне забезпечення регіональних органів управління, господарюючих суб'єктів і громадян залишається на низькому рівні. Можливість доступу до інформації, як правило, обмежується її відомчою належністю й обумовлена найчастіше посадовим становищем і соціальним статусом споживача. Не вирішена проблема доступу до територіально віддалених інформаційних ресурсів. Інформаційно-телекомунікаційні системи функціонують, в основному, в інтересах державних органів влади. Такий стан справ призводить до дублювання робіт, надмірності в зборі первинної інформації, подорожчання розробок і експлуатації інформаційних систем. Крім того, відомча роз'єднаність ускладнює обмін інформацією та доступ до неї. Інформаційні послуги, ресурси і програмні продукти поширені по території України вкрай нерівномірно, без урахування регіональних потреб. Такий розподіл відповідає розподілу основних наукових та інформаційних центрів України і не враховує потреби населення регіонів та регіональних органів управління. Саме тому вимагає якнайшвидшого вирішення завдання вирівнювання інформаційного потенціалу і в першу чергу – регіонального.

Питання формування і використання інформаційних ресурсів – одна із ключових проблем створення єдиного інформаційного простору на державному та регіональному рівнях. Інформаційні ресурси формуються в результаті діяльності як органів державної влади, так державних і недержавних підприємств, наукових, навчальних і громадських організацій. Вони включають інформацію, знання, а також лінгвістичні засоби, що застосовуються для опису конкретної предметної області і для доступу до інформації і знань.

Інформаційні ресурси є об'єктами відносин фізичних, юридичних осіб, держави, є інформаційними ресурсами країни і захищаються нормативно-законодавчими актами поряд з іншими ресурсами. Відносини з приводу права власності на інформаційні ресурси регулюється цивільним законодавством України. Формування державних інформаційних ресурсів здійснюється громадянами, органами державної влади, органами місцевого самоврядування, організаціями і громадськими об'єднаннями. Інформаційні ресурси можуть бути товаром, за винятком випадків, передбачених законодавством України.

Регіональна політика у сфері формування інформаційних ресурсів та інформатизації повинна бути спрямована на створення умов для ефективного та якісного інформаційного забезпечення вирішення оперативних завдань соціально-економічного розвитку в регіоні. Регіональні інформаційні ресурси формуються в результаті діяльності як органів регіональної влади, так і підприємств, наукових, навчальних і громадських організацій. Вони містять інформацію, знання і засоби доступу до інформації і знань.

Інформаційні ресурси завжди тією чи іншою мірою впливають на економічні процеси, однак значним цей вплив стає при переході до постіндустріального способу виробництва. Відповідно, зацікавленість в осмисленні природи економічних відносин, пов'язаних з інформаційним ресурсом, їхнього змісту і форм прояву, виникає саме на цьому етапі розвитку.

Відбувається заміщення машинної техніки як головного виробничого ресурсу індустріальної епохи інформацією, знанням, інтелектом. Зростаюча автоматизація процесів матеріального виробництва дозволяє сконцентрувати трудові зусилля на сфері

інтелектуального виробництва, створенні інформаційних продуктів і послуг.

Дослідження інформації як економічного ресурсу, виявлення її ролі і можливостей використання в економіці є однією із найбільш актуальних, складних проблем, що стоять перед економічною наукою. Триваючий процес інформатизації, накопичення досвіду виробництва інформаційної продукції, розширення меж застосування інформації в економіці обумовлюють постійне відновлення теоретичних і практичних основ її функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою формування інформаційного ресурсу є інформація. З погляду дослідження участі інформації в економічній діяльності та її впливу на економічні процеси і явища, можна визначити таке: це засіб зниження невизначеності і ризику, що сприяє реалізації визначених цілей суб'єкта. Такий підхід використовується в різних теоріях і концепціях, наприклад, у теорії інформації К. Шеннона або теорії прибутку Ф. Найта, але в різних контекстах.

Постановка завдання. На основі викладеного можна сформулювати завдання дослідження, яке полягає у:

- здійсненні методологічного аналізу поняття «інформаційний ресурс»;
- чіткому визначенні місця інформаційного ресурсу як інструменту та фактора технічного прогресу в регіональній економічній системі;
- чіткому розмежуванні особливих характеристик між інформаційними і традиційними ресурсами;
- розгляді питання ролі і можливостей використання інформаційних ресурсів з метою підвищення ефективності регіонального економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Традиційними видами суспільних ресурсів є матеріальні ресурси, сировинні (природні), енергетичні, трудові, фінансові. На сучасному етапі розвитку суспільства одним із найважливіших видів ресурсів є інформаційні ресурси, які багатьма науковцями розглядаються як стратегічні.

Чинне інформаційне законодавство не дає повного юридичного трактування поняття «регіональні інформаційні ресурси», а без теоретично обґрунтованого визначення понятійного апарату щодо інформаційних ресурсів формування як системи регіональних інформаційних ресурсів, так і державного управління цією системою є проблематичним. Так, у ст. 1 Закону України «Про національну програму інформатизації» поняття «інформаційний ресурс» визначено як «сукупність документів в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, банках даних тощо)» [1].

Інформація лежить в основі всіх перетворень у соціально-економічних явищах. Усі суспільні відносини, у тому числі економічні, супроводжуються обміном відповідної інформації. Існує багато підходів щодо класифікації інформаційних ресурсів. Найбільш поширені – за цільовим призначенням, за способом представлення, за національно-територіальною ознакою, за режимом доступу, за видами носіїв, за формою власності та ін. [2].

Яким же чином інформація стає ресурсом суспільства і фактором економічного розвитку?

Будь-яка інформація виходить від людини, йде через людину, вона завжди є результатом людської діяльності, причому керованої. Розвиток соціальних процесів відбиває динамізм інформаційної складової, її ускладнення. Сприйняття, переробка, засвоєння і використання інформації неможливо без людини, суб'єкта соціально-економічних відносин. Вироблю-

ючи, сприймаючи інформацію, людина здатна самостійно трактувати і має право приймати її або відкидати відповідно до власних критеріїв оцінок. Вона має суттєву характеристику, тобто не може існувати без пам'яті. Пам'ять – це специфічна властивість людини зберігати, відбивати у мозку, відтворювати все, що раніше сприймалося як інформація. Тільки завдяки пам'яті стає можливим зберігання та накопичення інформації, а значить досвіду, придбання знань та їх використання. Інформація і пам'ять завжди виступають разом і не існують одне без одного, тому що інформація – це властивість, а пам'ять – це носій цієї властивості.

Інформація як економічне благо має кругообіг в економіці як товар (інформаційні продукти, послуги), а також як ресурс, використовуваний у процесі господарської діяльності. Інформаційні продукти і послуги обмінюються на інформаційному ринку і мають велику кількість особливостей як на стадіях розробки, виробництва, так і на етапах обігу. До інформаційних товарів і послуг належать програмне забезпечення, бази даних, освітні послуги, консультування тощо.

Як економічний ресурс інформація володіє низкою особливостей, що відрізняють її від традиційних факторів виробництва – землі (природних ресурсів), праці, капіталу, підприємництва. Найбільш значущими властивостями інформації є невичерпність у процесі використання, самозростання при споживанні, висока мобільність як у просторі, так і в плані перебігу з одних наук в інші без втрати актуальності.

У функціонуванні інформації як економічного ресурсу особливе значення мають технічні і технологічні аспекти її використання й обігу в економіці. Саме розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) і комп'ютерної техніки відкрили нові можливості цілеспрямованого використання інформації і знань в економіці, виявили резерви прогресивного розвитку. Як зауважив П. Пільцнер, як і будь-який інший ресурс, інформація корисна тільки в тому разі, якщо ми можемо доставити її туди, де вона необхідна [3].

Інформація і знання містять у собі резерви підвищення продуктивності, оптимізації використання інших ресурсів. Вони стають усе більш значущими ресурсами в сучасній економіці та становлять важливий об'єкт прикладання інтелектуальних зусиль. ІКТ, комп'ютерна техніка є специфічними машинами нового етапу економічного розвитку – інформаційного, визначаючи можливості й ефективність використання інформації. Водночас швидкість, з якою розвивається технологія в суспільстві, визначається відносним рівнем її здатності засвоювати й обробляти інформацію [3].

Підвищення значущості і повсюдне поширення якості інформаційних ресурсів ведуть не тільки до різноманітних позитивних ефектів, зокрема економії традиційних ресурсів, зниження навантаження на навколишнє середовище, розширення можливостей людей. Інформація і знання стають нині важливими ресурсами в соціально-економічних відносинах. Так, прискорення темпів науково-технічного прогресу призводить до посилення тиску на суспільство, оскільки соціальні й економічні інститути не встигають адаптуватися до змін. Інформаційне навантаження на людей впливає тим більше, якщо відбувається усе більш жорстке і цілеспрямоване використання методів інформаційного впливу.

Щоб виявити і показати функціональну залежності факторів виробництва, формують різні моделі.

У деяких випадках вони включають не тільки ресурси, але й усе, що певним чином впливає на виробництво – організацію, технологію, інформацію, НТП, ВНП, споживання, заощадження, інвестиції, час. Такі моделі досить повно описують існуюче різноманіття економічних відносин, однак носять гро-міздкий і неконкретний характер.

Дослідження літературних джерел щодо інформаційного ресурсу дали змогу виділити декілька його позитивних особливостей:

- практично є невичерпним;
- багаторазове використання без додаткових витрат;
- по мірі використання не зникає, зберігається і майже збільшується;
- не є самостійним, а відтворюється завдяки людському досвіду, праці, кваліфікації, застосування технологій;
- може розглядатися в рамках трудової теорії вартості як один із складових праці;
- має специфічну природу – як фактор виробництва з одного боку і особлива форма капіталу з іншого.

Водночас трактування інформаційного ресурсу як відокремленого фактора виробництва має низку недоліків. Насамперед, на відміну від інших факторів виробництва, інформація може існувати і поза межами соціально-економічних відносин. З іншого боку, праця і капітал завжди мають у своїй структурі деяку інформаційну складову, а у підприємницьких здатностях вона стає домінуючою. Тому виділення інформації в особливий фактор виробництва приводить або до дублювання того самого ресурсу в різних факторах, або змінює зміст інших факторів виробництва, залишаючи лише їхній матеріальний бік.

Інформація, що існує в суспільстві, стає виробничим ресурсом лише в тому разі, коли виникають можливості для її використання у відтворювальній сфері з метою задоволення потреб. При залученні у виробничий процес будь-який економічний ресурс стає фактором виробництва. Інформаційний ресурс у цьому зв'язку виключенням не є. Фактори виробництва – земля, праця, капітал і підприємницька здатність – містять у собі як традиційні, так і інформаційні ресурси, задіяні у відтворювальному процесі. При цьому інформаційні ресурси відбивають їхній якісний бік, а традиційні – кількісний. Якісний бік інформаційного ресурсу закладено у його здатності забезпечувати й удосконалювати роботу не тільки господарського і ринкового механізму, але й економічної системи в цілому. Водночас інформація як економічний ресурс має кількісний бік [4]. Це проявляється в принциповій можливості оцінити обсяги інформаційного ресурсу, що знаходиться на різних носіях і бере участь у відтворювальному процесі, а також визначити його вартість і ціну.

Роботи останніх десятиліть щодо поліпшення інформаційного забезпечення органів державної влади й управління зосереджувалися головним чином на створення технічних засобів, відповідних автоматизованих систем і мереж, призначених для передачі та обробки інформації. Однак нині потрібні фахівцям і громадянам інформації, як і раніше, гостро не вистачає. Інформатизація органів державної влади орієнтована на підвищення ефективності власної діяльності, що призвело до створення значної кількості відомчих автоматизованих (локальних і територіальних) інформаційно-управлінських систем, що призна-чались, як правило, для задоволення інформаційних потреб обмеженого кола користувачів. Впровадження

нових інформаційних технологій не давало очікуваного ефекту. Отже, формування єдиного інформаційного простору України в інтересах органів державної влади повинно бути спрямоване на об'єднання і розвиток існуючих інформаційно-аналітичних ресурсів суб'єктів господарювання для забезпечення їхньої ефективної управлінської діяльності. Це дасть змогу суттєво підвищити ефективність функціонування усіх гілок влади за рахунок підвищення рівня інформаційної підтримки їхньої діяльності, використання всієї накопиченої інформації для вирішення комплексних проблем управління суспільством.

Закон України «Про інформацію» враховує, що в Україні створено і традиційно діє система національних інформаційних ресурсів, яка має міжвідомчі й відомчі ознаки та охоплює [7]:

- інформаційні ресурси матеріального виробництва, соціальної, фінансової сфер та державного майна і нерухомості;
- інформаційні ресурси державної статистики;
- інформаційні ресурси науково-технічної інформації;
- інформаційні ресурси архівного фонду;
- інформаційні ресурси бібліотечного фонду;
- інформаційні ресурси музейного фонду;
- інформаційні ресурси податкової служби України;
- інформаційні ресурси правоохоронних і силових структур тощо.

Управління регіоном зводиться до вирішення декількох комплексів самостійних завдань, взаємопов'язаних єдністю стратегічних цілей: визначення пріоритетів розвитку регіону, розробка стратегії соціально-економічної сфери, формування консолідованого бюджету і контроль за його виконанням, сприяння діяльності і регулювання відносин господарюючих суб'єктів регіону, управління використанням регіональних ресурсів.

На думку автора, для всебічного обговорення і визначення у теоретичному плані може бути запропоновано поняття «регіональні інформаційні ресурси».

Регіональні інформаційні ресурси – це результати інтелектуальної діяльності в усіх сферах життєдіяльності регіону, зафіксовані на відповідних матеріальних носіях інформації як окремі документи і масиви документів, бази і банки даних і знань, усі види архівів, бібліотеки, музейні фонди та інші, що містять дані, відомості і знання, які є об'єктом права власності будь-якого суб'єкта України і мають споживчу цінність: політичну, економічну, наукову, освітню, соціокультурну, оборонну, ринкову, історичну, інформаційну тощо.

На наш погляд, з точки зору учасників господарської діяльності на рівні управління регіоном доцільно оперувати поняттями ділової інформації, фінансової, науково-технічної і професійної, виділяючи у їхньому складі:

- макроекономічну інформацію, що характеризує загальний стан економіки у вигляді різних оцінок, прогнозних моделей, що надається спеціальними державними або незалежними інститутами;
- фінансову інформацію, яка включає котирування акцій; ставки різних фінансових інструментів тощо;
- довідкову інформацію щодо інститутів фінансового і фондового ринку; аналітичні огляди інвестиційних можливостей і ділові новини;
- комерційну інформацію, що включає відомості про підприємства, їхні виробничі зв'язки, фінансовий стан, продукцію, що випускається, ціни на товари та послуги, що надається спеціальними інформаційними службами;

- статистичну інформацію, надану у вигляді динамічних рядів, індексів, прогнозних оцінок щодо економічної, соціальної, демографічної ситуації в регіоні;
- науково-технічну інформацію, яка включає документальну, реферативну, довідкову інформацію в галузі природничих, технічних, суспільних наук, галузей виробництва та сфер виробничої діяльності;
- поточну інформацію, яка періодично надається інформаційними агентствами і в засобах ЗМІ.

Основою інформаційного забезпечення задач регіонального управління повинні бути первинні інформаційні ресурси, що характеризують регіон як об'єкт, що володіє природно-географічними, соціально-демографічними, економічними, інфраструктурними та іншими особливими характеристиками. На базі цих ресурсів державні органи влади повинні здійснювати збір та обробку інформації як для оперативного моніторингу соціально-економічної ситуації в регіоні та країні, так і для вироблення стратегії управління.

Висновки. Таким чином, інформаційний ресурс є одним із фундаментальних понять, через яке розкриваються сутність інформаційного суспільства. Під інформаційним ресурсом варто розуміти накопичені знання, які можуть використовуватися для цілеспрямованого використання розвитку держави та регіону. Такі знання можуть розглядатися як невідчужуваний запас у вигляді сукупності даних природної, правової, наукової, соціально-економічної й інших властивостей, застосовуваних у відтворювальному процесі для підвищення ефективності суспільного виробництва як на рівні країни, так і в регіоні.

Виходячи з викладеного, необхідно зазначити, що інформаційний ресурс має властивості, які суттєво виділяють його з інших чинників виробництва Інформація і знання завжди використовувалися у виробництві, але саме сьогодні, коли вони зайняли домінуюче місце в організації національного господарства, стає зрозумілою міра їхньої винятковості. Унікальність цього ресурсу як виробничого фактора обумовлена його властивістю рідкості, невичерпності. Жоден із раніше відомих факторів виробництва не відрізнявся подібним поєднанням властивостей і характеристик. Використання такого ресурсу призводить до появи нової інформації і нового знання, не перешкоджаючи членам суспільства застосовувати їх для власних цілей. Кажучи про невичерпність і безмежність інформаційного ресурсу, необхідно зазначити, що такий ресурс, потенційно доступний величезній кількості людей, водночас може не бути реально засвоєний ними. Не рівень доходів або суспільне положення, а характер людини, умови його життя, психологічні характеристики, пам'ять – все те, що заважає називають інтелектом, реально дозволяють користуватися таким ресурсом і стати його власником. Уперше в історії умовою власності виявляється не право розпоряджатися благом, а здатність ним скористатися, і люди, що досягли цих можливостей, складають домінуючу соціальну основу нового інформаційного суспільства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про Національну програму інформатизації» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1998. – № 27-28. – Ст. 181.
2. Информационные ресурсы: понятие и классификация [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ivan101.narod.ru/gos/inf/28.htm>.
3. Пильцнер П. Безграничное богатство // Новая постиндустриальная волна на Западе. – М.: Academia, 1999. – 415 с.
4. Ваниянц С.В. Информационный ресурс в экономической системе: дис. ... канд. эконом. наук / Ваниянц С.В. – Пятигорск, 2002. – С. 12-13.

5. Закон України «Про інформацію» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 48. – Ст. 650.
6. Вехи экономической мысли. Теория потребительского поведения и спроса [под ред. В.М. Гальперина]. – СПб.: Т. 3. Экономическая школа, 1999. – С. 54-76.
7. Иноземцев В.Л. За десять лет. К концепции постэкономического общества. – М.: Academia, 1998. – 419 с.
8. Климов С.М. Интеллектуальные ресурсы общества. – СПб.: ИВЭСЭП: Знание, 2002. – 56 с.
9. Поспелов Д.А. Информационные системы для руководителей. – М.: Радио и связь, 1990. – 304 с.
10. Розмаинский И.В., Холодилин К.А. История экономического анализа на Западе. – СПб., 2000. – С. 115-125.
11. Ситник В.Ф. Основи інформаційних систем: навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 420 с.

УДК 338.48:005.51

Корнілова Н.В.

кандидат економічних наук,

*доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Черкаського державного технологічного університету*

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА СФЕРИ ПОСЛУГ

Статтю присвячено дослідженню методології формування інноваційної стратегії розвитку підприємства сфери послуг. Показано, що одним із її елементів є формування стратегії ціннісної інновації. Вводиться поняття «ціннісне профілювання» інноваційної стратегії підприємства у сфері послуг.

Ключові слова: методологія, розвиток підприємства сфери послуг, інноваційна стратегія, стратегія ціннісної інновації, ціннісне профілювання інновації.

Kornilova N.V. METODOLOGICAL ASPECTS OF FORMING AN INNOVATION STRATEGY OF DEVELOPMENT OF A SERVICE INDUSTRY ENTERPRISE

Статья посвящена исследованию методологии формирования инновационной стратегии развития предприятия сферы услуг. Показано, что одним из ее элементов является стратегия ценностной инновации. Вводится понятие «ценностное профилирование» инновационной стратегии предприятия в сфере услуг.

Ключевые слова: методология, развитие предприятия сферы услуг, инновационная стратегия, стратегия ценностной инновации, ценностное профилирование инновации.

Kornilova N.V. METHODOLOGICAL ASPECTS OF FORMATION OF AN INNOVATIVE DEVELOPMENT STRATEGY IN THE SERVICE INDUSTRY

The article reviews a methodological approach to a formation of an innovative development strategy in the service industry. It is argued that one of the elements of this approach is a strategy of innovation value. The new concept of “value-profiling” of an innovation strategy of the enterprise is introduced.

Keywords: methodology, development of service industry enterprise, innovative strategy, a strategy of innovation value, value innovation profiling, value-profiling of innovation.

Постановка проблеми. На даний час сформувався чітке розуміння того, що отримання підприємством стійких конкурентних переваг можливе насамперед завдяки максимальному адаптуванню його можливостей до постійно змінюваних умов бізнес-середовища; стимулювання на нарощування випереджаючими темпами ділової активності на споживчому ринку. А тому вивчення та врахування теоретичних, практичних процесів стратегічного розвитку підприємств сфери послуг (ПСП) дозволить керівникам передбачати їх стан у майбутньому, приймати обґрунтовані управлінські рішення. Водночас проблеми інновацій та інноваційної політики підприємств сфери послуг потребують подальшого дослідження. Інноваційна діяльність є невід’ємною складовою виробничо-господарської діяльності ПСП, зорієнтованої на оновлення та вдосконалення його виробничих сил і організаційно-економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На даний час ще існує наукова дискусія відносно того, що вважати інновацією – результат будь-якої діяльності або ж процес створення нових продуктів, послуг, технологій тощо. Вочевидь, таке визначення необхідно насамперед розглядати з позицій конкретного суб’єкта інноваційного управління [4].

Дослідженню питань інноваційного розвитку підприємства присвячені наукові праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: Балабанова І.Т., Валдайцева С.В., Василенко О.В., Власова А.М., Фатхутдінова Р.А., Черваньова Д.М. та ін. Як правило, фахівці виділяють такі ознаки стратегії інноваційного розвитку ПСП:

а) наявність суто матеріальних ресурсів, необхідних і достатніх для реалізації стратегії інноваційного розвитку. До них можна віднести практично будь-який об’єкт, комплекс об’єктів, які здатні викликати зацікавленість споживача у ефективному обслуговуванні;

б) наявність інвестиційних ресурсів. За більш загальним підходом під інвестиціями (капітальними вкладеннями) у сфері послуг розуміють тимчасову відмову ПСП від споживання наявних у його ресурсів з метою їх використання для збільшення свого благополуччя у майбутньому;

в) наявність трудових ресурсів. У силу специфіки виробництва послуги та її реалізації роль трудових ресурсів набуває великого значення. До основних характеристик трудових ресурсів, які визначають суть інноваційного управління ПСП, відносять їх мобільність, автономність, сегментованість тощо [1–6].